

L'Esquella de la Torratxa

HEMEROTECA
MUNICIPAL

Preu 25 cts

El mejor disolvente de los uratos
 Abepala de las vías urinarias
 Oólicas nefríticas
 Reuma articular
 Nefritis
 Tifus
 Gofa

UROMETINA
 L. AMBIOTTE-HERMANOS
 Urotropina - Hexaetileno - Inframa - Formina

PIDASE
 folieto explicativo. Muestras
 a los señores médicos

Agte gen.: S. NAVARRO
 Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO & INTESTINOS

GASTROL
MIRET

PROBARLO ES CURARSE

MARCEL MIRET - Farmacéutico
 Diputación, 205-BARCELONA

DE VENTA
 EN TODAS PARTES

La llet condensada (sense desnatar)
 La més pura MARCA La més saludable

VICTORIA

procedent de les masies del Montseny (Barcelona), és absolutament pura, la més rica, la més saludable i nutritiva perquè conté tota la crema i perquè és el·laborada solament amb llet de vaca suïça i sucre blanc de canya.

DE VENDA EN COLMADOS I ULTRAMARINS
 Despatx central: Princesa, 15-Barcelona

Antes de pendre-la

Després d'haver-la pres

Soler i Torra germans
BANQUERS

Compra venda de valors - Ordres de Borsa - Canvi
 de moneda - Giros sobre l'estranger - Comptes
 corrents en monedes Nacional i Estrangera

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

CAÇADORS!

Les millors espadenyes
 més ben construïdes,
 sòlides i còmodes,
 per a caça, camp i tennis,
 són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.º
 BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda - Expedicions a províncies

SARNA
 CURA RÁPIDA
Sarnicida Paradell
 Frasco 4 pesetas
 Asalto, 28, farmacia - Barcelona

Antoni López
IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes
 Treballs de luxe i econòmics
EDICIONS

Olm, 8, interior   Teléfon 4115 A

Tintes bones qualitats
 UNIÓ, NUM. 3

Bazar DE LA Unión

Útils per a escriptori
 BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Estranger, 5 pessetes

FORA DE BARCELONA: Espanya, 3 pesetes

ELS REIS NEGRES

elcior és el rei negre, però aquest any En Baltasar i En Gaspar arriben també amb les cares negres, sense aquells ulls d'avis i aquelles barbes blanques de senador madrileny. Negres les cares dels Reis d'Orient, negre l'Orient, negres els presents i l'estrella guiadora, mala estrella.

Nosaltres, en aquesta primera crònica de l'any, voldriem ésser com un d'aqueixos cronistes de salons per als quals res passa al món, i els dies s'obren i se tanquen com un vano on unes parelles de seda ballen una gavota, però no hi ha ni una esclatxa per on se filtri una claretat que sigui el raig d'optimisme. El balanç de l'any és un balanç de passiu ofegador de l'actiu, un balanç de pèrdues, un balanç de falliment. Perquè tot està suspens en aquest cap i començament d'any. Ho està la Constitució, ho està el treball, ho estan els pagos, ho està l'esperança. I quan volem posar en les alforges dels Reis d'Orient els presents d'il·lusió, veiem que cavalquen en lloc de camells, tres vaques magres amb esquiles esquerdades.

S'haurien de poguer suspendre les festes religioses com les festes cíviques, que no hi haguessin Pàsques, ni Reis, quan les festes ens haguessin de recordar els temps passats, car ja el Dante digué que no hi ha més gran dolor que recordar els dies venturosos en la misèria. Passeu reis d'Orient—hauria de dir-los-hi l'Església—passeu vers altres terres on no fassin pena les vostres capes d'armini, les vostres corones i els vostres esclaus

carregats de presents, on els infants no sàpiguen les desventures dels pares. Desvieu-vos del nostre camí perquè els vostres camells són portadors de joguines pels petits, però d'il·lusions pels grans, i el vostre prestigi legendari patirà perquè tot lo que creuran que els han portat els reis, seran unes quantes nines i uns quants cavalls i tambors, però també una enorme donació de malures. Les sabates de la ciutat s'omplirien de factures no pagades, de crèdits fallits, de comptes-corrents parats, de jornals rebaixats, de partides de defunció, d'inscripcions carcelàries, de pa negre, que és pitjor que el pa de guerra perquè és pa de pau fallida...

Però, perquè han de guaitar a Barcelona de lluny, els Reis?—respondran els optimistes. Perquè no han de passar pels nostres carrers en una d'aquestes límpides matinades nostres que absorveixen tota engúnia? Que vinguin i que trenquin el sortilegi de dolor de Barcelona. Que ens portin el crèdit, que tornin a ier córrer els comptes, que facin anar els telers tota la setmana, que ens portin la llibertat, que creguin a la Unió Catalanista desitjant-nos bones pàsques i a Catalunya vida nova. A la fi, els Reis d'Orient són els reis de la fe. Ells deixaren els seus regnes per a anar a adorar al fill de Déu, confiant-se a un estrella guiadora. I per la fe el trobaren, i per la fe, encara regnen damunt la terra una vegada a l'any.

Ja que no poden deixar-nos més que una mica de fe, que ens la deixin. La fe ho salva tot, menys un Banc. La fe encén en les ciutats el desig de lluita contra el Destí. La fe crea el miracle. La fe pot variar l'ordre de l'arribada de les vaques, les grosses després de les magres. La fe ens pot fer veure blancs, com sempre els Reis de Orient, que enguany són tots tres ben negres i porten les caixes buides.

PARADOX

Aquest número ha sigut passat per la censura governativa

Els curts de geni

Una fuetada donada pel governador civil a la cara mateixa dels senyors que componen l'Ajuntament, ha despertat a aquest del somni beatífic en que estava, respecte del assumpte de les subsistències.

Si ha treballat la premsa independent amb tal de aconseguir que donés el Consistori fe de vida en matèria tan importantíssima com és la de oposar-se als abusos d'unes dotzenes de negociants sense escrúpols ni consciència! Si ens hem escarrassat tots, demanant als regidors, a la Comissió famosa de Proveïments, que vetllés, al menys, per a el compliment de les Ordenances!

Feina en va. Els acaparadors de tota mena, els defraudadors amb botiga oberta, han trobat poc menys que en cada un dels senyors que es vanten de representar-nos a Cà la Ciutat, sinó un aliat directe, un col·laborador dissimulat.

I s'han donat els pitjors abusos, i s'han consumat escàndols com els dels ous de les cambres, i s'ha augmentat el preu del carbó amb sols una disposició del Alcalde, i ha fet tothom lo que ha volgut. La actual etapa regionalista es recordarà com única en el desordre i la disbauxa. Si la justícia no ha desaparegut per complert, ha de portar la *Lliga* la penitència en el pecat.

Deiem que'l governador ha donat al Ajuntament una vergassada que tingué, naturalment, la repercussió que devia. En la avant-darrera sessió, es dolgueren alguns regidors de l'apatia observada pel Consistori en aquest punt de les subsistències. S'al·ludí i tot al ridícol de la corporació davant de la opinió imparcial. Es parlà del paper d'estrassa que després de les declaracions del senyor Martínez Anido estan fent les miloques que integren el Capítol, cap de les quals encertà a sortir pel bon nom d'ell i dels seus companys.

Com qui prova de sortejar un mal tràngol, barboteja un regidor unes paraules d'excusa, fundades en la suposada manca de medis per a pendre determinades resolucions.

Tanta timidesa i tant mirament a l'hora de defensar els drets dels electors, contrasten amb la gosadia i la tranquil·litat que veiem empleiar en pretendre menar a terme empreses de certa mena.

Escrúpols an aquesta hora i tractant-se de regidors?
No ens facin riure!

JUST

Lo que restarà

Va arribant la baixa mar. Ja no hi ha cúes als Bancs, ni cúes d'articles en els diaris, ni crits de Serenitat! Serenitat! donats pels que no tenim dos rals. La confiança torna. Dintre de pocs dies els comptes tornaran a córrer i tot serà història.

Restarà una cosa.. Un Banc hi ha hagut ple de meridionalisme, malgrat i ésser del Nord, el *London County*. Ha omplert els diaris anunciant que els seus pagors se farien dia i nit, per a que poguessin anar-hi els homes de sa casa i els *corridos*; convidà als directors de diaris per a que presenciessin l'arribada dels diners, i finalment va rebre un telegrama del rei, felicitant-lo per la seva actitud.

L'amic que creu que aquí mai passa res, aquesta vegada, davant el retorn de la normalitat bancària, ens diu:

—Veieu? De tot això no'n quedarà res. Solament una làpida de marbre en el *London County*.....*censura*.....*censura*.

L'estranya barreja

Els castellans tenen aquell refrà tan irreverent i tant assenyat que ordena córrer i no fiar-se de la verge. Alguns homes de negocis ens han desatès, i una vegada més la sentència castellana ha estat confirmada.

Sembla que en un dels despatxos del Banc de Barcelona existia una verge de la Mercè, de la qual era devot un dels directors. Estranyaven alguns la permanència d'una imatge en lloc d'afers, però creien que's podia compaginar la fe religiosa i la financiera.

Però arribat el traspals d'aquests dies, i com se comentés aquest episodi de fervor mercedari, un borsista exclamà:

—Mireu que ficar, en una cosa tan sagrada com els diners, una verge!

Qui no té res que fer, el gat pentina, sol dir la gent, a casa nostra.

Res tan variat i de tan diversa aplicació, com les manifestacions del talent, ha expressat un savi italià, inventor d'una pipa originalíssima, cridada a trasbalçar les costums dels fumadors.

Tots els partidaris de la pipa, saben el treball immens que suposa mantenir amb decoro un trasto d'aquesta mena. Lo treballós que resulta buidar la pipa, gratar-la, extreure'n la nicotina, carregar-la de nou, alimentar-la etcètera.

Diga'm el sistema de carregar la pipa—resa un adagi—i et dire la categoria del fumador.

La pipa de que parlo, meravella d'enginy, substitueix amb aventatge a l'home, per a totes aquestes manipulacions delicadíssimes.

Tant, que ultra omplir-se ella mateixa, fuma sola, si tant se l'apura.

Comensin, per anotar que n'hi ha prou amb cridar la per medi d'un lleuger xiulet, per a que es col·loqui a l'abast de la mà.

Que després, i gràcies a un senzill aparell de ventilació, manté el foc a l'estat de calor que un desitja, sense necessitat de que els llavis intervinguin en l'operació.

Això—no cal dir-ho—suposa el summum de la comoditat, en els cassos en que està el fumador ocupat en un treball important. Veu el fum, aspira l'aroma i no és ell el que produeix el bé de Déu.

Ademés de la seva funció natural, pot servir, la pipa de que parlo, d'escura-dents, de bocina per a auto o bicicleta, de setrill per a posar oli, de clau anglesa, o de tornabís.

Una meravella de mecanisme!

Lluny de donar la seva obra per acabada, treballa l'autor de la pipa automàtica, per a que anant d'excursió pugui servir també de cafetera.

Figurin-se lo deliciós que seria, després de fumar una bona pipa, pendre una taça de cafè, dues hores lluny de poblat!

Realitzada aquesta darrera part del seu somni, demanarà l'autor que la Facultat de Medicina declari la pipa de utilitat nacional.

Què menys pot fer-se, en honor de qui, ultra lliurar-nos dels efectes terribles de la nicotina, ens proporciona el goig de fumar sense fumar i tot fumant.

X. X. X.

La padrina

Els infants, al seu redós,
escolten una rondalla
amb una atenció gentil
i una candidesa santa.

La padrina va contant
unes coses més estranyes!...
Els infants, esporuguits,
fins tremolen, escoltant-les.

Fantasia dels pocs anys!...
En els cors, quina gaubança!...
Al fi... ressona per tot
bell encís d'una rialla!

E. GRÆLLS CASTELLS

L'oreig, la dameta i el minyó

(EPIGRAMA EN PROSA)

Un fort oreig feia saltironar les ones del mar pel mig de les pedres de la costa. Brincant per damunt del rocam hi corria un minyó, que sentint-se inspirat, cantava *Les Caramelles*.

A un cantó, contemplant aquest rebombori hi havia una dameta gentil, que feia esforços perquè l'oreig no li fes ensenyar les cames. No obstant, un cop es distraigué i una ventada entortolligant-se-li per les faldilles feu que es veiessin unes mitges transparents.

—Quin vent més indiscret—va exclamar ella, agafant-se la roba.

Però el minyó—que, a l'albirar aquella transparència havia parat de brincar—va opinar diferentment, ja que gratant-se el cap mormolà:

—Reno! Mai havia vist una ventada tan discreta.

CABRÉ I OLIVA

JA ERA HORA!

Els acaparadors comencen a anar cap-per-avall.

CONTE DE REIS

L'amiga trista

Tinc una amiga, d'ulls blaus com el cel i l'anca com un lliri. Es tan bonica i gentil que per allà on passa hi deixa un róssec d'adoradors galants, que fan florir, a son entorn, paraules de follia. Tota contenta de aquell encens d'olor de joventut, reparteix somriures arreu i per tots els mots acariciants té una correspondència dolça, per totes les ofrenes de carinyo una blana acullida. Quan passa pel carrer tan atreïda i simpàtica, amb aquell encís que tenen les nòies bones en tot, una auriola de triomf envolta sa cabellera espessa i mentres son caparró desgrana il·lusions, la mare, al costat, recull les admiracions de la juvenesa, amb aquella satisfacció de les mares totes, quan saben a ses filles boniques.

Bonica i bona, sobretot, aquesta amiga meva, que'm conta ses confidències amb la segura confiança d'un amic cordial, que vàrem anar a estudi plegat i allavors, de nins, sense saber com, ens estimaven una mica. Amb un enginy infantil, a tot arreu ens trovavem plegats, sense que la gent se'n adongués massa i en tots els jocs de quitxalla, en les «prendes» i a cuït, sempre ens feiem companyia. Però tot aquell niuet teixit per les nostres ignoscències caigué amb el temps, que a mi emportà lluny i a ella vora de la mare. Ni un reny li ha hagut de fer mai ni ella ha complert cap feina amb un mohí despreciatiu de mala gana. Treballadora de mena, els seus dits de nàcar corren hores i hores, fent vestits i vestits, amb un gust exquisit que, innatament, cova en sa ànima selecta. El seu esperit té un aristocratism que's revela en

DIVOS PIANISTICS

L'eminent concertista Emili Sauer

tot, en la cura d'una màniga, en la tria d'un brodat, en l'opinió sobre una nova moda parisenca. Intima i grata, amb el cascabelleig de sos vint anys riallers, amb el sonor crestat de sa veueta prima, és més bonica que el Sol i més bona que el pa blanc, aquesta jove amiga, d'ulls blaus com el cel i blanca com un lliri.

Aquesta nit—tan perfumada d'encants i sortilegis— està tota trista. Cada any els Reis li portaven—en feia tres o quatre—tot un munt de presents i de belles coses. Perquè, aquesta vetlla, d'una bonhomia tan sentida no és sols la festa somniada de la canalla, en els bressolets i en els llits de monja, sinó que en els pobles i ciutats és també, una jornada de gaia joventut, d'aquell temps gentil, en què, en lloc del Rei Negre, es somnia amb un donzell xamós o una noieta aimada i en que la mirra i el carbó es canvien en mots ardents a cau d'orella. Pels balcons i finestrals, aquesta nit d'avui, al costat dels caballs altius i de les nines que diuen «papá» i «mamá», aprop de les gurmanderies i sabres demanats en aquella carta tan llarga i rumiada, a la vora dels carros i joguines que han corregut pel cervell petitó en tantes nits de somni, també hi ha ofrenes galants, que parlen de promeses eternes i de cors que s'estimen, d'uns sers adorats que, an aquesta diada, ens mostren el testimoni de la seva afecció. La nit dels Reis no és sols d'innoscència, sinó Nit d'Amor.

Quina bella cosa més torbadora i sucosa, aquesta del Amor! La meva amiga estimava a un jove gentil amb un deliri inefable i ell, tot cofoi de la preferència li tornava l'afecte amb la mateixa passió. Tots dos vivien feliços, pensant només l'un amb l'altre, sentint el caliu de ses mans que s'extremien amb espasmes, gaudint d'aquella benigna dolçor que'ns inonda a tots quants sabem que, al món, hi ha un ser que ens estima. Les paraules d'ell, jurant una eternitat de carinyo, ressonaven en ses oïdes com una musica divina, que no s'hagueren fadigat mai de sentir, i amb tanta rara i subjugadora delícia. La seva imatge volguda l'acompanyava arreu il·luminant-li tot amb son alè tant tendre, tot treballant, a les festes, en les nits tristoies, quan un pensament negrós enfosquia la alegror d'aquell idili rialler, que cantava sempre, com una font de poesia. La vida amb Amor era un camí sembrat de roses. I envollada en la dolçor d'aquells llavis de mel, d'aquell rostre tan festós, d'aquell embadaliment de son aimat, que li prometia estimar-la fins a la tomba, la meva amiga era feliça estimant amb ardor i fè, sentint-se volguda, com quan, anys enrera sortiem plegats d'estudi i ens estimavem en silenci, jogant a cartons, o mirant-nos amb un candor ingènu.

La matinada de demà, per ella, era lluminosa, com ho seria la del jorn del casament, tota plena de sol, que se acostava. Cada any, el xicot la sorprenia amb una novetat inesperada. Per més que ella fent l'enfadada, li demanava, jornades avans, en les inacabables converses què li portarien els Reis; ell tapava la seva boqueta dient-li: «curiosa» i es creuaven els mots i semblaven envermellir-se, fins que acabaven rient, més fort que mai i amb una joia nova. Un any, un brassalet; i un altre, un vestit de seda riquíssim, que seria l'enveja de totes les del poble, el primer un «dije» i l'any passat una anell d'or, on hi havia la Verge de Montserrat, que anirien a veure i demanar-li sort en el viatge nupcial. I aquest any, Déu meu, què li portarien?... No li portaran res.

La meva amiga està trista, més desconsolada encara, que mesos hà. Ningú ho hauria dit mai. La seva pena mai ningú li treia de sobre. Prou s'esforça la seva mare

en dir-li paraules de consol, tot maleint, entre dents, veient que aquell trosset seu anirà al cementiri, an el malvat que va deixar-la. Sí; és un malvat. Deixar a la xicota, quan més l'estimava, sense raó ni motiu de res, per anar a tastar una altra flor femenina i riure, fent plorar i semblant amargura, és un crim. No tindrà perdò de Déu aquest noi indigne. Enganyar miserablement a un cor plè de pureses, on hi florien les primícies de totes les dolçors somniades, és quelcom que fa enrogir d'ira. Sense causa, perquè si per entristir, d'aquí un quant temps a una altra animeta feble, se'n anà aquell donzell que tant estimava, deixant-li el pès de tota sa ingratitude, afeixugant-la amb la cadena d'un desengany inesborrable. «Era un dolent, mare!» mormura entre sospirs. I ella, que aquesta nit, cada any anava a recollir, tota empolainada, vessant d'il·lusions, el present d'ell, en el balconet on tantes mirades li havia donat, ara està més trista que mai, al comparar la fredor que hi ha dintre son cor amb l'escalforeta de carinyo que arreu de cada casa extremeix a tothom, amb santa alegria. L'Amor, també, és una cosa trista.

Avui, que ploraràs més que mai, vina a mon costat a fer-me companyia. Recordarem, tots plegats, aquelles tendres jornades de la infantesa en que, sortint de costura, m'esperaves a mi i em contaves rondalles que ens feien por a tots dos i ens feien acostar-nos. Recordarem, sense pensar en el món, aquells anys en que, sense saber com, ens estimàvem una mica i ens teniem un amor més fort que no pas aquest que ja veus hi ha entre els homes. Recordarem, sobre tot, aquelles nits de reis en que somniàvem en nostres llars, acotxats pels pares, amb tropes d'Orient i corteigs fastuosos, i en cavalls de criures llarguíssimes i en que, a l'endemà, ens ensenyàvem l'un a l'altre les joguines. Assadollats de l'encís d'aquells dies tan clars, no't semblarà tan negre aquesta nit solemniàl d'avui, rutilant i misteriosa, i remembrant jo episodis de les nostres coses, no pensaràs tant amb aquell malvat que't jurava mentides i que ha posat en ton cor, tan generós i bo, el fel del desengany més indigne...

Jo avui, d'amagat, et posaré un regal en ton balconet d'ensomni. Semblarà que és ell que, avergonyit, et demana perdó. Tu tota sèria al principi, acabaràs tan dolça com ets per abraçar-lo amb més calor que mai. No diré res a ningú i demà dematí, al obrir el finestró, després d'una nit de singlots i pena, tindràs la sorpresa més

ENTRADES Y LOCALITATS

TEATRE CATALÀ
ROMEA

SENYORETA
ARITMETICA
(del francès)

D. BERTRAN
(del portugués)

EL GERMA
DEL MESTRE
(del hongares)

ELS
HIPOCRITES
(del anglés)

JUGADA
SUPREMA
(del suec)

MISTER
PICKWICH
(del chino)

CADA DIA, NOVES
TRADUCCIONS

Un veí començant a omplir la fulla.

El mateix veí, al acabar-la.

LES INCOMMENSURABLES «FULLES DEL PADRÓ»

amable del món. Semblarà que és ton doncell que retorna i serà ton companyó que s'entristeix al veure tes llàgrimes i et vol fer viure. Oblida les negrors del món i en aquest dia infantil, torna a la infantesa. Ens tornarem a estimar una mica i serem innoçents i la nostra puresa d'infants ens farà felços. Qui pogués tornar a esperar-te a costura i a ensenyar-me, amb plaer, ton manuscrit nou!

Jo tinc una amiga d'ulls blaus com el cel i blanca com un lliri, que avui està trista i plora; plora amargament perquè els Reis no arriben.

ENRIC DE LA SERRA

Els fills ensenyen...

Estem respirant a ple pulmó l'ambient que sadolla un dels més coneguts Music-Halls de la nostra xamosa Barcelona. Juguem tant com podem, i una volta abastament rebaixats de pes pels nostres contrinçants del «tapete verde», quedem a retaguardia i fem tot seguit canvi de departament. Cerquem per entre les taules del gran hall en que acabem d'entrar, lloc a propòsit perquè el tedi no arribi a apoderar-se dels nostres sers. Ja trobat el racer, bevem i parlem de coses sense valor i, quasi bé sense solta, que ben clar deixen entreveure que'ns aburrim de valent. De tant en tant passa per nostra vora qualche ninfa rebregada de les que per allí pastoren; nosaltres, ja sigui per l'efecte del licor que hem evaporat, ja sigui per la fredor que'ns ha donat l'haver perdut, poc abans, algunes pessetes, les deixem que vagin desfilant monòtona i maquinalement.

Aixequem la vista podent apreciar que, davant nostre,

han arribat tres xicots de casa bona, tímids i descolorits, de segur, per l'efecte de veure lo que no havien presentiat mai. Llurs ulls com moguts per un mateix ressort, s'adonen, alhora, de que davant seu hi reposen, en posició pròpia del lloc, unes deeses de ulls negres i llavis vermells que, al donar-se compte dels nou vinguts, sense esperar invitació, se'ls atancen, intentant tot seguit entaular conversa. Els nostres jovincels resten muts i esma-perduts, malgrat els seus vint anys; sort que En Gustau que se'l té pel més corrido, romp el foc primer que ningú, dirigint-els'hi tremolós la paraula, sense no poc enrogiment de ses galtones rosades que repercuteix en les dels altres dos que observen coibits.

Elles fan grans rialles al sentir amb la bona fe que els nostres protagonistes els contenen llurs maneres de sentir i pensar; els expliquen que'ls plau tot lo romàntic, tot ço que podríem dir-ne amor i poesia; a cau d'orella els hi van narrant que'ls agraden les pel·lícules italianes pel seu fons de sentimentalisme exagerat i que les novel·les d'autors somniadors són les que més entusiasmen llurs cors freturosos d'un ideal que no troben.

De mica en mica han anat deixant el romanticisme mal entès que professaven i, folls d'alegria, se contenen mútuament, cada vegada que's troben, l'estat de les seves conquestes. Sovint discuteixen i fins arriben a barallar-se aquells que ni tan sols s'havien mai contradit.

El senyor Antòn i la senyora Agneta, que aquests són el noms dels pares d'En Gustau, comenten sovint el canvi que venen experimentant en el seu fill d'un quan temps ençà. La mare ho atribueix al canvi de naturalesa que la edat reporta; en canvi, el pare no opina igual.

A l'objecte de poder-se convèncer dels seus dubtes, una tarda el senyor Antòn es posa a l'aguait al veure que el seu fill es pimpolla davant del seu esplèndid armari de lluna. Surt darrera d'ell quan aquest abandona la casa i va seguint ses petxades mig d'amagat.

Després de contemplar irat, molt rato, com el seu fill dins d'un cabaret, està en íntima conversa amb una desconeguda, veu que's despedeixen i que la Mary, així

l'anomenen, surt d'aquell lloc, altiva i arrogant, deixant al seu pas ple de perfum.

El senyor Antón la segueix fins a casa seva, pregunta al porter si viu allí la senyoreta Mary i, després de la resposta afirmativa, puja, truca, demana per ella, i molt amablement el fan entrar en un salonet ricament guarnit.

Apareix. Al veure-la d'aprop queda transfigurat de emoció, oblida l'objecte de la visita i amb gran pertorbació, en lloc de demanar-li explicacions com tenia pensat fer, es queda mirant i admirant la bellesa de la seva interlocutora. Dissimuladament es posa la corbata bé i es refila el bigoti mig caigut. La Mary, molt coneixedora del punt flac de l'home, ha notat aquest canvi i vol treure'n partit posant tot seguit en moviment l'art de la coquete-ria que posseeix a la perfecció. Posa una cama sobre l'altra i tirant-se enrera del sofà on està mig agegada, deixa a la vista del senyor Antón esbeltes i esculturals pantorrilles que li fan perdre la raó. Ben segur que mai havia vist tan d'aprop seda fina com aquella que les cobria. Es revifa de la primera impressió i li diu, baix, baixet, moltes coses ben diferents de les que's creia dir abans d'entrar i ella coquetona va contestant-les'hi fent gestos i mueques que li escauen força i són capaces de fer devindre foll a qualsevol. Després de mol rato de conversa s'acomiadren i de ser-hi tu, lector, hauries presenciat com se daven una forta i llarga abraçada seguida d'un gran petoneix.

La senyora Agna, que encara és jovenota, s'ha enterat de les contínues infidelitats del seu marit i, per a contrarestar, s'ha buscat un flavió que li ajuda a passar més distretament aquestes llargues i fastigoses vetlles de hivern.—JACOB.

El faune empresonat

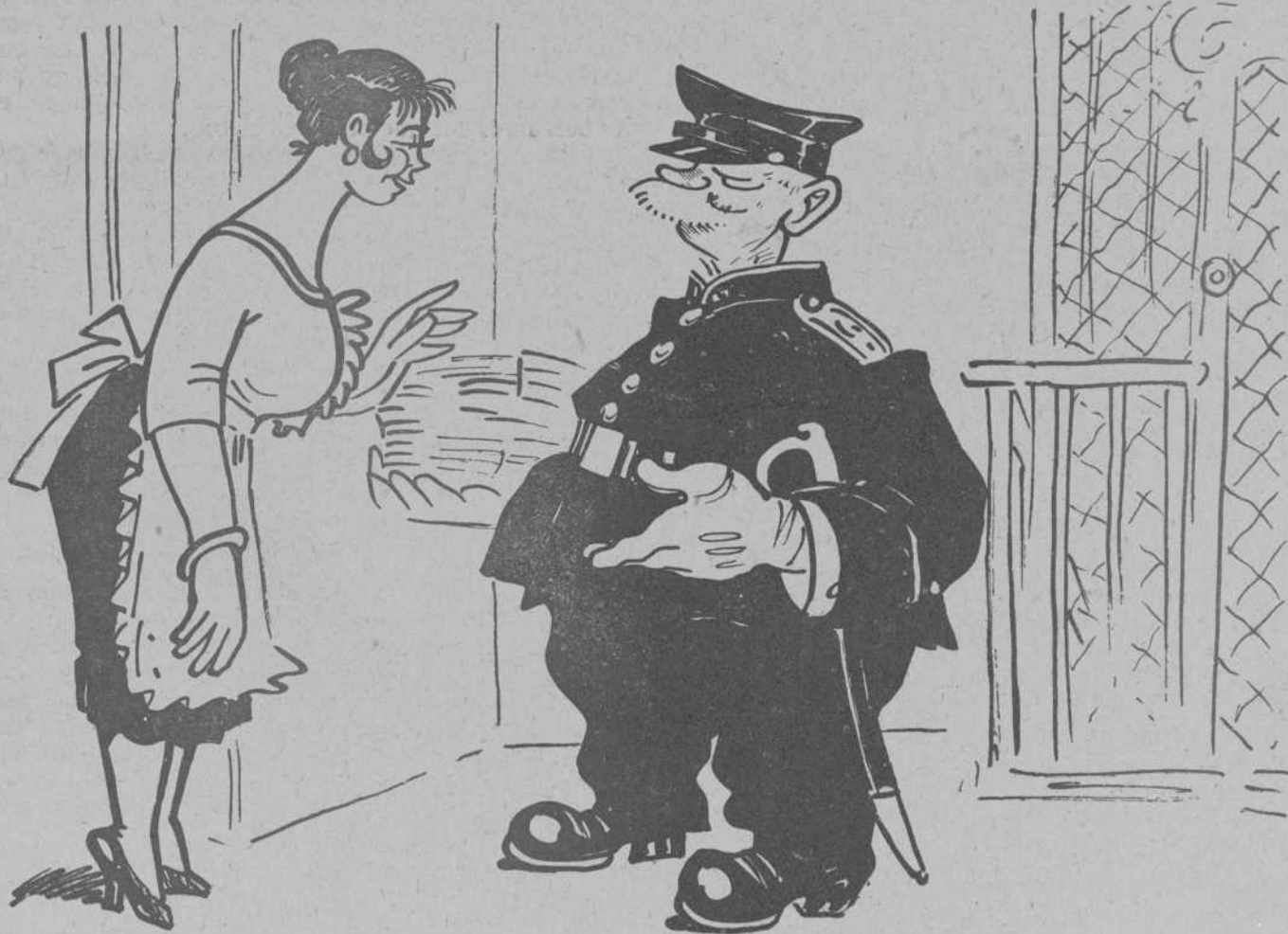
Mentre dormia'l faune en mig la plenitud del bosc ple de verdura, les nimfes l'han lligat i un cop sobre una roca subjecte l'han tingut amb jocs i pecigolles el monstre han despertat.

Allavors dancen nues davant del cos forçut que amb sàbia mestria tan bé han empresonat i al veure'l que s'esforça, pobre monstre vençut, obren-li amb lascius gestes la sensualitat.

Amb les nimfes s'ajunten l'Amor i un esquirol: Amor en la bromada la seva part ha pres i amb fúria engega al faune enverinat dardell.

El faune ple de ràbia les ungles clava al sol i crida i menaça de foc d'amor encés mentre les nimfes dancen i es riu l'esquirol d'ell!

P. MIALET

—La fulla del padró, diu?... Ah... el senyoret hi ha embolicat l'esmorzar.
—¡Por Dios! ¡Una cosa tan sagrada!... Venga, venga la hoja con el almuerzo.

Al 1921

Si promets, oh, nou vingu!
 que no seràs com ton pare,
 (i no dic res de ta mare
 perquè mai l'he conegut)
 assegurant-me, al ensemps,
 una conducta perfecta,
 portant, als mortals, respecte
 i anant d'acord amb el Temps,
 contradint aquell refrà
 «De tal palo tal astilla»
 sens dar-nos cap «pesadi la»
 com ton pare ens va donà,
 si de grat et compromets
 a efectuar bones obres,
 essent bon minyó amb els pobres
 i sorrut amb els ximplets,
 fent que'ls acaparadors
 i la gent que'ns don mal/viure
 de naltres no's puguin riure,
 si així, són superiors
 els teus propòsits, als vils
 del qui et precedí, malèfic,
 i tens un intent benèfic
 i vols protegí als humils,
 jo't saludo afectuós;
 però t'adverteixo des d'ara
 que si has d'ésser com ton pare,
 per mi, ja pots tocà el dos.

JOAN PIQUET C.

— Què me'n diu de tantes quebras, senyor Ràfols?
 — Ja veuran, a mi no'm vinguin amb quebrats, i deix'm quatre duros o sinó avui mateix faig suspensió... d'escudella.

MÀXIMES... O LO QUE SIGUIN

Si tens pressa i vols fer via
 no agafis mai el tramvia,
 perquè és quan van com els crancs
 o quan hi ha mil entrebancs.

Allò de «qui trenca paga»
 una gran mentida amaga.
 L'Armengol trencà un fil-ferro
 i ho va pagar l'Alcoverro.

Si se't forada un mitjó
 pensa sempre en un pitjó.
 Val més que's foradi ell
 que no pas la teva pell.

Tenint tantes condicions
 cerques recomanacions?...
 Si a ton pas no hi ha ni broces
 no's comprenen semblants croces.

Qui perd lo seu perd el seny,
 deia un pagès del Montseny,
 i afegí l'hereu Ferràs:
 —No juguis i mai perdràs.

Perquè no us pugui a cavall
 domineu sempre al treball.
 Tant aquí com a Segorb
 treball llest, no hi ha destorb.

No s'explica el bon Enric

que el treball faci a algú ric.
 — Ai caram!.. per a robar
 també s'ha de treballar.

Qui mal no fa mal no pensa
 digué ingeuament Pau Mensa,
 quan un cert tipo amb mà artera
 li va robar la cartera.

De la gent de mala fama
 tothom ne fuig i s'escama;
 però'n hi ha de fama bona
 que a fer mal també s'hi abona.

Qui no vulgui polsaguera,
 diuen, que no vagi a l'era.
 Hi ha qui a l'era mai ha anat
 i de pols se'n ha omplentat.

Tal com hi ha per la metzina
 prescrita la medicina,
 per la amarga ingratitud
 hi ha la dolça gratitud.

Va dar Munda, en vida, un camp
 i després morí de fam.
 Aquell qu'imiti a la Munda
 mereix una bona tunda.

Si vols estar ben servit
 quin sàpiga et faci el lliit.

Una volta me'l vaig fer
 i dormir no vaig poguer.

La mateixa garantia
 té qui en certs beiatos fia
 que qui un nap (no sevillano)
 posa al alcanç d'un gitano.

Als que alcancen la victòria
 tothom els diu:— Quina glòria!
 quan la glòria, abans de vèncer,
 hauria estat el convèncer.

Deia molt bé En Víctor Hugo:
 —S'ha de suprimir el verdugo;
 i amb tan bella supressió
 millorarem l'instrucció.

Amb l'amo no hi trenquis peres
 ni de broma ni de veres.
 Jo ho vaig fer i el molt bestiota
 me va dir:—Tu... la vui tota!

Entre Pinto i Valdemoro,
 viatjant, vaig veure un moro
 que quan dorm no està despert.
 —No és màxima!...

—Però és cert.

Esquixos periodístics

En un quiosc de diaris
demanà donya Consol
un diari qualsevol,
per a saber uns comentaris.
Veient-li el posat seràfic
la venedora escollí
dels molts que tenia allí...
i li donà *El Dia Gràfic!*

—Quin sant és, avui, Sofia
que tiren, a Montjuic?
—Dir-li res d'això sabria,
prò *El Diluvió*, qui ho diria
tan ateu, senyor Enric!
sempre porta el sant del dia.

—La *Vanguardia* molt em plau
per l'extensa informació.
—Doncs per aquesta raó
no la llegeixo, don Pau.
—No el comprenc.

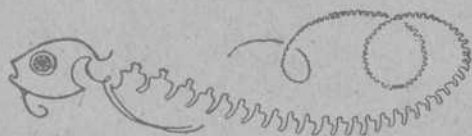
—M'explicaré:
com que necessitaria
per llegir-la, tot el dia...
I això és pels que no fan rè.

—Dongui'm *La Aurora*.
—Senyora
avui encara no ha eixit.
—Tardará?

—Fins a la nit.
—A la nit eixir l'*aurora*?...
Això sí qu'és divertit!...

—A B C! *El Soool! El Correuul!*
El Debataaa! El Imparciaaa!
—Ei, doneu-me el més formal.
—Tots tenen lletres, veieu?

F. GIRÓ I FERRÉ

El catedràtic de beneiteries

Aquell home era factor de la Companyia del Nord. S'havia casat com Déu mana i tenia una dona de aquelles que no's poden tenir, perquè són la perpètua intransquil·litat del marit: guapassa, matrona, ubèrrima. Hauria fet una República de cromó ideal. Era una dona que feia cridar a tothom—perquè ningú, per a esbravar-se, podia contenir el crit—una dona per al salt, per a la mossegada, una dona que feia sospirar pensant en l'hora de la repartidora, una dona que intransquil·litava. El més tranquil era el marit: ja no se'n enterava.

I la dona s'avorria, s'avorria com un «urbano», com un metge de poble, com una fera de col·lecció zoològica. Com vivien en una estació de poble, allò no era viure:

era anar fent, anar tirant, anar seguint, era l'etern i enso-
pidor tornem-hi que no ha estat res.

Tants trens que passaven, i cap s'aturava per a ella, la dona del factor! Tants trens que passaven cuïta corrents, amb presses i xiulets! I aquell bé de Déu de dona que's marcia, que's confitava!

Fins que un dia va venir el daltabaix. La temptació era massa grossa: aquell desfilar de trens no es podia resistir. La dona va fugir. No va fugir per fàstic del marit, ni perquè estés enamorada d'un altre, ni per vici, ni per afany de lluir en la mala vida i sortir retratada a les capsades de mistos, no, va fugir perquè volia saber on anaven a parar tants trens.

La desesperació del marit, del factor, va ésser tan gran que avui al poble encara en parlen. Es una de les dates del poble. Diuen: l'any que va venir el bisbe; aquelles eleccions en que van matar En Quico; l'any que al factor li va guillar la dona.

Aquell pobre factor semblava que s'hagués tornat boig. Saltava i es donava cops de cap a les parets com les cabres. I cridava d'una manera que feia enternir:

—Ara que m'he adonat que l'estimava!

El pobre home no sabia que d'això sempre ens en adonem *després*, quan ens han plantat a la lluna de València, que és la lluna de tots els enganyats, no sabem perquè.

D'allavors començà la seva mania. Estudiava lo més estrany, lo més inútil, lo més estrambòtic, lo més estrafalari: numismàtica, màgia blanca, negra i de tots colors, ciències ocultes, ciències descobertes, ciències naturals i de les altres, l'art d'estimar en les èpoques primitives, quan l'home tenia cúa, l'art d'estimar quan ja no en tenia, l'espíritisme, l'astrologia, l'origen dels cap-i-cúes—que és la mania més sicalíptica que pugui haver-hi,—els restes d'aquell aiguat conegut vulgarment per diluvi universal, la necrofilia i la bibliofilia, la necessitat del retorn a la naturalesa i la filosofia alemanya del segle XVIII.

Tot això per a un factor era massa.

La gent li va perdre el respecte. Un factor, consideraven, era respectable fins a cert punt. Un home que's passava la vida de cap als llibres, que ja en feia pudor de llibre, no en podia ésser de cap de les maneres. El que li hagués fugit la dona no era molí perquè es prenguéssin la lectura tan a la valenta.

Però l'home anava estudiant. Estudiava tant que ja feia fàstic. Sabia totes les inutilitats, totes les beneiteries que's poden saber. Era un erudit de la beneiteria. Sabia tot lo que no s'ha de saber. Per a ell s'hauria pogut crear una càtedra: la càtedra de la beneiteria.

Però com que allò no podia anar, un dia «ai que tinc ai que tinc!» i es va morir.

I fins amb la seva mort van fer broma:

—Que no ho saps? En Pere és mort!

—Descansi en pau.

—No, home! Si el que s'ha mort és En Pere!

LL. CAPDEVILA

Donya Pauleta és una senyora molt econòmica. L'altre dia arriba a casa tota contenta.

—Què et passa?—li pregunta el seu marit.

—Ai, fill!... he fet una gran compra!.. He descobert una botiga que ven els mitjons de llana a deu rals el parell.

—I què?...

—Mira, .. que me n'he quedat doscents parells!

El Banc de Barcelona i el seu apreciable Papà el "Banc dels Comuns Dipòsits".

El Banc de Barcelona—tothom ho sap—és el primer dels establiments de crèdit, locals, puix data de l'any 1844. És el primer, tocant a antiguitat, i era també el primer en lo que es refereix a fortalesa.

Anteriorment a la seva fundació sols se coneixia, a Barcelona, la tan celebrada «Taula» o «Banc dels Comuns Dipòsits», institució catalaníssima i antiquíssima que feu tronar i ploure segles enrera.

El «Banc dels Comuns Dipòsits», que estava situat al centre de la Barcelona vella, al històric Carrer de la Ciutat, pot dir-se que fou el «pare» del actual Banc de Barcelona.

Tenim a la vista un anuari de Barcelona corresponent a l'any 1842, precisament dos anys abans de fundar-se la Casa que acaba de sotragar la ciutat amb la desdixada suspensió de pagaments. En aqueix anuari trobem, unes dades curiosíssimes referents a l'únic establiment bancari català d'aquella època.

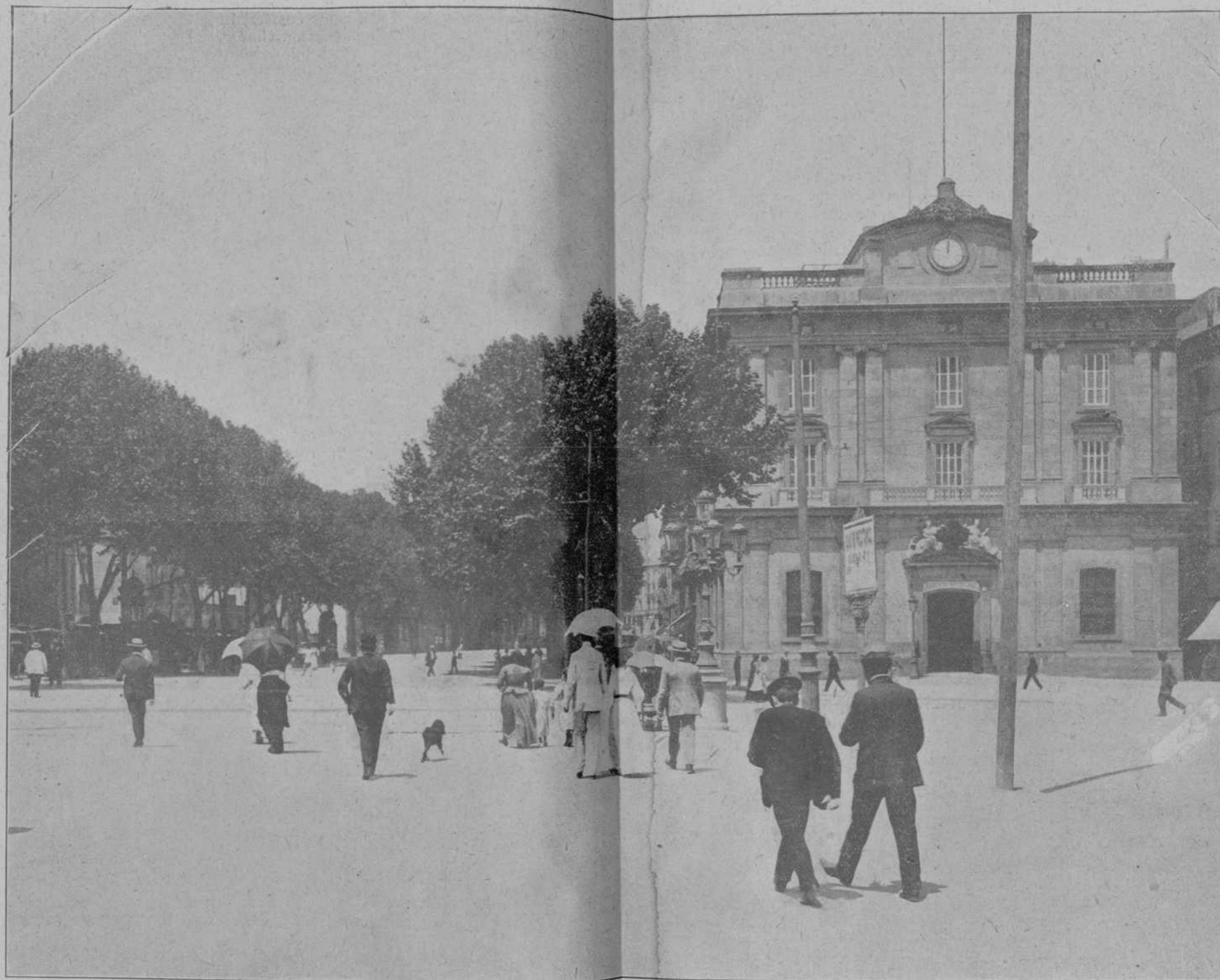
Diu així:

«Tabla o Banco de los Comunes Depósitos. (Calle de la Ciudad).—Fué instituído en 1410, para que los particulares colocasen en él las sumas que quisiesen a beneficio del tanto por ciento. Las expediciones del Banco fueron en otro tiempo de mucha consideración. Por privilegio de D. Juan de Aragón, de 16 de Octubre de 1472, lo llama este príncipe INSIGNE, CÉLEBRE Y UTILÍSIMO BANCO.»

«En las nuevas ordenanzas de 14 de enero de 1723, por la Audiencia, así ésta como el Capitán General le calificaron con las expresiones de BUENA FÉ, CRÉDITO, SEGURIDAD Y UTILIDAD.»

Però la millor apologia del Banc de Barcelona—el pare del «Banc de Barcelona» actual—i el millor elogi dels seus

L'ESCA DEL PEGAT DEL "CATACRUC" FINANCIER

EDIFICI DEL BANC DE BARCELONA

Antiga Casa matriu situada en la Porta de la Pau

(De una fotografia obtinguda a darrers del segle passat)

administradors, es troba en una anècdota històrica; en un succés ocorregut l'any 1757, segurament després d'haver-hi hagut a la nostra ciutat alguna alarma financiera, algun pànic per l'estil dels que havem patit suara i que resultaria infundat pel que's desprèn de les substancioses línies que llegiren a continuació.

Diu la citada referència:

«En el año 1757 se abrió la visita publicando un edicto para que cualquiera pudiese dar queja de los administradores del Banco, que lo habían sido desde al año 1742, bajo el seguro de que se *tendría secreta la acusación*, poniéndola en una cajita que a este fin se había colocado detrás de la puerta del edificio o casa de la misma «Tabla».

«Sin embargo, de haber empezado la visita en 21 de Enero de 1757 y haber durado hasta el día 31 de Mayo de dicho año, abriéndose todos los días la cajita, cuya llave tenía el señor Ministro, visitador, consta (por formal diligencia diaria que se practicaba) que ningún día se encontró papel, memoria ni nota contra la administración de la Tabla, ni sus oficiales.»

Apesar dels trastorns haguts a Barcelona durant el segle XVIII i a principis del XX, se conservaren fidelíssimament tots els documents d'aqueixa famosa «Tabla» que com diguérem al començar vé a constituir la font del «Banc de Barcelona», de aqueix Banc que ara sofrí una relliscada, després d'ésser considerat mig segle com un dels de més reputació en el món dels negocis.

El «Banc de Barcelona», que, com deixàrem apuntat, va constituir-se a l'any 1844 ha sofert vèries modificacions, reorganitzant-se els seus serveis en 1874, en 1881 i en 1882.

Finalment, en 1915, va fusionar-se amb algunes cases de banca acreditadíssimes.

L'actiu del «Banc de Barcelona», segons balanç de 1918, era de mil trescents quarantaquatre milions i pico.

Lo que va de ayer a hoy!

I pensar que nosaltres amb el pico ja ens acontentariem... amb la seguretat de administrar-lo molt millor.

Isaac i Rebeca

PEL·LÍCULA POEMÀTICA D'AMORS I AVENTURES

En les ferestes selves de Sukarsa, poble situat al sud-est de la gran comarca de Triskonis, quasi lindant-jen el regne de Trupeki, i ruixat pel Erp-gik, el riu d'aigües milagroses que curen les dolències de l'ànima, vers l'any 17815 abans del naixement del Redemptor, caminava vers lo desconegut, somniador i pensatiu, Isaac, el gran Isaac, fill d'Abraham, l'immortal Abraham, l'home de les barbes blanques, inventor de la goma de mastegar i del bacallà amb romesco; i de Sara, Sara l'enigmàtica, protagonista de la pel·lícula «semi-melodramàtica-tràgico-còmico-operístico-dramàtica» amb 30 jornades de 5 parts cada una, un pròleg, un epilog i un regal per al virtuós varó que tingui la paciència de veure-la fins a la fi.

Isaac, repetim, el jove romàntic de les mirades de sidral, es passeja en *side-card* per entre mig del bosc, sentint el bramit selvatge dels lleons i de les papellones, voltejat de perills i continuament espiat pels pells-rojes. De sobte li surt de tras-cantó la bella Rebeca, filla de Batuel, Batuel el de la bellesa fatal, ex fabricant de taps de suro i ex corresponsal del *Dia Gráfico* en la Gran República dels Soviets de Babilònia. Rebeca, la tobillera més bufona de tot l'Imperi-Republicà-Demòcrata-Nacionalista-Jaumista-Radical de totes les cemarques unides del gran regnat de Raskacaps; la nina d'ulls més negres que la pasta Servus i llavis més vermells que el clavell groc de les Indies Occident-Oriental del Perú; de les dents més blanques que els polvos «Peca-Cura» i de cabells sedosos com la seda d'Akhrum, Akhrum (Suïssa), comarca industrial on es fabrica en grans quantitats la seda artificial, situada damunt del mont Kurko a 1975 m., 15 centímetres i 17 mil·límetres i mig sobre el nivell del Llobregat. Ella anava tota joiosa a comprar espelmes a cà l'adroguer, quan es trobà amb l'Isaac, i, momentàniament prenent de Rebeca, li digué amb veu que volia ésser dolça, però que l'emoció traïa:

Isaac.— Ah!... què veig? Es que el Sol que s'és disfressat de Raskacaps, i anà baixant a la terra amb aeroplà? Es la Venus del Mirlo que ha deixat d'ésser marbre per a transformar-se en la criatura més bella que els meus ulls hagin jamai vist? O bé és la fragància de les flors, la dolçor de les fruites, l'hermosura de les valls florides, la majestat de les muntanyes i la bellesa enigmàtica del mar que el senyor ha unit sortint d'aqueix conjunt de belles coses que ens ofereix la natura, la dona més divina que jamai hagi trepitjat terra... Respònd bella nimfa de la vall florida i poètica d'Andorra. Respònd! que surtin de ta bella boca les armonioses paraules que han de portar llum a mon cor enamorat. Respònd! que dels sons que surtin de ta blanca gola formant armoniosa i poètica música wagneriana, n'impressionarà un disc aqueix felix mortal que als teus peus postrat està! Un disc que tocarà el gramòfon cada vespre a la capsalera del llit damunt ma tauleta de nit, mentre jo dormiré, somniant amb tú, merenga extasiadora. Respònd... dolça paloma... respònd!

Rebeca.— Antipirina!...

Isaac.— Ets xina?...

Rebeca.— Antipirina per mon cap. Que les paraules

virils que acabes de pronunciar fins a mon cor han arribat... i sento un mareig...

Isaac.— Que tens por de caure en vasca?

Rebeca.— Ai no... Lo que tinc por és de caure víctima del mal d'amor que és un mal que no perdona.

El vent fa tremolar les fulles dels carbacers i son dolç remoreig ens brinda poemes i amors.

Isaac.— Quina delícia!... Quin silenci més divil... En mig de la selva... acompanyat pel cant alegre de les aus... els perfums de les flors... la frescor de l'aire... i el soroll dels tramvies de Sant Cugat... sentint-me al teu costat, oh Rebeca adorada, em sembla trobar-me en plè paradís! El Senyor sens dubtar de son humil esclau compadescut, per a que sa tasca damunt la terra li fos menys pesada, obeeint a sa immensa bondat, ha posat a mon pas una dolça companya que'm fa la vida agradable i que ets tu, oh Rebeca adorada!

Rebeca.— Oh Isaac! Jo també les mercès dono al Senyor per haver-me posat a mon pas un varó tan virtuós com vos, amable Isaac.

Isaac.— Ta parla m'ompla el cor i l'ànima de goig i alegria. Puig que'ns estimem els dos... casem-nos, Rebeca? Casa't amb mi i seràs feliça. Mira... jo, saps?, sóc pilot d'un submarí i navego per les turbolentes muntanyes de Montserrat i el Tibidabo, dedicant-me a la pesca del llús, la moxama i la sobressada. Guanyo molts diners venent encenedors mecànics i plumes estilogràfiques. Si ma esposa vols ésser, seràs feliça... Tindrem dos fills, l'un es dirà Essú, serà xato com un goç bulldog i més fero que el jaguar i més fort que el ferro... L'altre es dirà Jacob, tindrà el mateix nas dels lloros de Persia i serà més dolç que el braç de gitano i més tendre que el pa de Brioche. El farem estudiar per a confiter i inventarà el Palo-Jacob.

Rebeca.— Ai... com saps tú que en tindrem dos, de fills?

Isaac.— Calla, estaquirot... Acabo de telegrafiar a Paris i me'ls faran a mida.

(Passa un automòbil i de poc que atropella a Rebeca; ella es desmata del susto, para l'auto i baixa un capellà protestant).

Isaac.— Pare, heu arribat a punt per a casar-nos.

Rebeca. (Que ja ha tornat en si).— Al punt, Pare.

Capellà.— Bé fills meus, molt bé, ja m'agrada. Però ara no puc, no tinc temps, vaig a veure la Pilar Alonso i no puc perdre un minut.

Isaac.— En nom del cel, retardeu un moment la funció i caseu-nos.

Capellà.— Bueno, si així voleu que sigui, així serà. Ja teniu el consentiment de vostres pares?

Isaac. (Mentint).— La noia no en té, se li van morir quan la passa. La mare de la grippe i el pare d'encefalitis letàrgica.

Capellà.— Que Déu els tingui en Glòria! I els teus pares ja hi estan conformes?

Isaac.— El pare ja hi està d'acord.

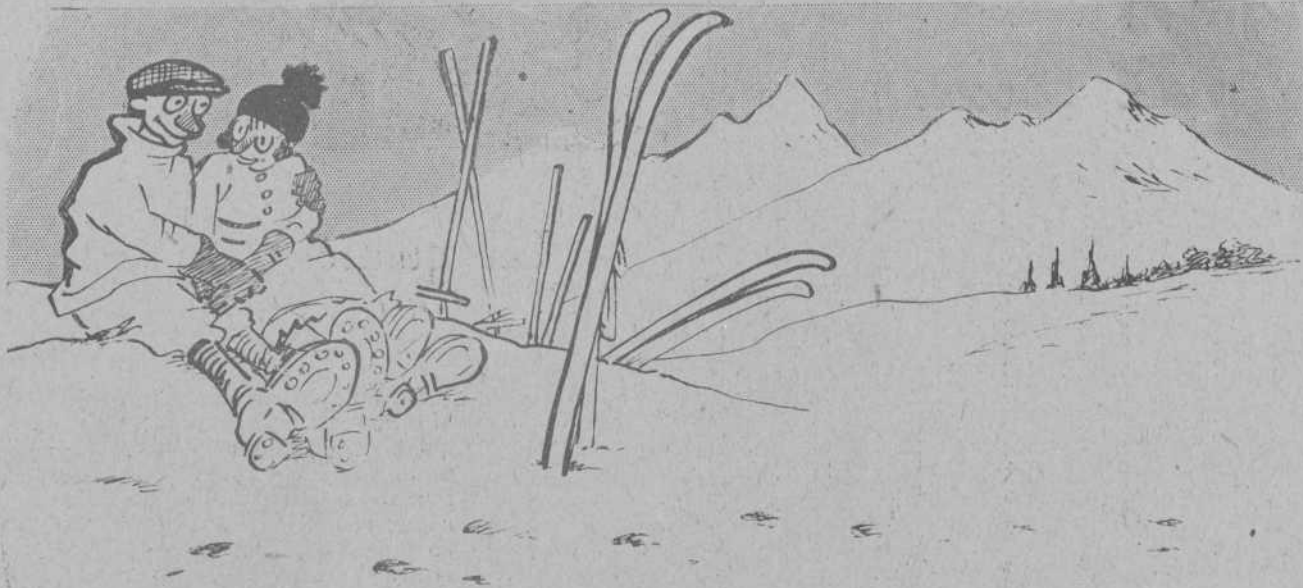
Capellà.— I ta mare?

Isaac.— Bona, gràcies.

Capellà.— No, preguntava si també hi està conforme.

Isaac.— No ho sé, és muda, sorda i cega i com no hi han colegis, no sap escriure.

Capellà.— Bueno, ara vaig a casar-vos. On està el teu pare?

—Guaita, amor meu quin paisatge! quanta solitud, quanta fredor!...
—Sí, noia; sembla la caixa d'un compte correntista del Banc de Barcelona

Isaac.—Ara mateix era aquí; se'n ha anat a l'«Amèrica» Bar» a pendre un *Didon*.

Capellà.—L'esperarem.

Isaac.—Tardarà molt i el tren se'ns escapa.

Capellà.—*Bueno* doncs, poseu-vos-hi bé. En nom del Pare, del fill, d'En Trotsky i del esperit de vi, vos caso. Que sigueu feliços i que Déu vos lliuri de pendre mal i del «Sindicat Unic». Pugeu per l'acera i tingueu compte en caure.

Isaac.—Posi's tranquil i faci's retratar.

A. B.

Elegia

Aquests dies d'istiu que fa tan bo
m'agrada tant anar per les muntanyes
sens altre àmic que el meu sofert bastó
i el conhort de trobar cares estranyes.

Sota l'ombra placívola dels pins
se'm fa dolç el respir de la natura
ben lluny de tot plòbat, en els confins
d'un bosc alat, vora una penya dura.

Aquest misteri asserenat i dolç
que es gaudeix, així, en mig de la muntanya
du una pau tan hermosa, entre els molts
ecos, perduts arreu, en llur entranya.

De tant en tant s'ou el llunyà lladruc
del ca fidel retut dintre a la jassa
o es veu per uns corriols trescar a un ruc
i l'home llenyater, amb llur catxassa;

o també es veu l'agilitat d'uns bèns
que saltan per la coma al so d'esquella,
qualques taques perdudes en l'immens,
i el pastorar dels bous amb sa parella...

No me'n sabria moure jo d'allí
sens altre anhel que ço que m'adelerà!...
I caminant, après d'un llarg camí
trobo un hostel, vora la carretera.

I hi entro a dins com qui ha romàs perdut,
dins de l'estança esmortuïda i blanca,
que és pel vianant qui passa, i mig retut.
deman quelcom a aquella gent tan franca.

També s'hi veu un que altre carreter
que s'hi detura a fer una moçada,
o un vagabond, o qualche llenyater
que trageja i fa via altre vegada,

o es deturen un rato a conversar
del temps, i de la terra, i la cullita;
i a mi em venen sols ganes d'escoltar,
quan la conversa es fa tan infinita.

I m'encanto veient aquella gent
que viu tranquil·la en tan poqueta cosa;
pensar que jo no se estar mai content
i que a ciutat hi ha gent tan envejosa.

I mentre tots traguegen del bon vi
o qualche nou passant demana beure
i cada hu segueix el seu camí
sense saber si es tornaran a veure,

endevino feliça a aquesta gent
amb tot i fer la vida ben estranya,
i penso que jo sols puc estar content
quan vaig, així, tot sol per la muntanya!

J. M.ª PROUS I VILV

Juliol de 1920

GLOSSARI

1920-1921

L'ANY VELL ES MORT. BON VENT PER LA POPA!
JA EN TENIM PROU!
L'ANY VELL ES MORT. MOLTS ANYS DE VENTATJA!
VISCA L'ANY NOU!

L'ANY VELL, MALEIT MÉS QUE REMALEIT, S'HAVIA
D'HAYER MORT DOTZE MESOS ABANS DE FER
EL DARRER SINGLOT.—MÉS ENCARA:
HAVIA D'HAYER MORT JA AL VENTRE
DE SA MARE LA FOLLA PARCA
DE LA MALESTRUGANÇA;
O EN EL GONOCOCUS
ESPERMATOZOIDAL
DE SON PARE EL TEMPS,
L'AVI KRAKAS O KRONOS, O DIEU-LI
DIABLES; AQUELL XARUC POCA-VERGONYA
DE LES BARBES BLANQUES; AQUELL XACRÓS
ANTIPÀTIC QUE DUU A L'ESQUENA UN RELLOTGE
DE SORRA I A LA MÁ DRETA UNA DALLA, SEGADORA DE
VIDES; AQUELL VELL BARBUT QUE SURT
A LES REVISTES CURSIS AFALAGANT
EL CÀNEM DE SA FAÇ I BOI CANTANT:

«YO SOY EL TIEMPO
QUE CORRE VELOZ,
Y TODOS ME DICEN
QUE SOY MUY ATROZ.»

AQUELL BARBUT
QUE ENS ENVIA ELS ANYS
A CAPRICI SEU I SENSE SOLTA,
TÉ LA CULPA DE TOTS ELS DESORIS I MALEFICIS.
AL MENYS, ELS ANYS QUE'NS BRINDA COM A BONS,
ENS ELS DONGUÉS A TATX COM ELS MELONS.
A L'ANY VELL, EN COMPTES DE DEDICAR-LI ELS DOTZE
GRANS DE RAIM, LI HAVIEM DE DEDICAR DOTZE
BALES AL MIG DEL «CEREBELO» I EN COMPTES
DE CANÇONS ACOMPANYADES DE SÀMBOMBES, UNES
QUANTES MALEDICCIONS DE GITANO, PERQUE
ES PUDRÍS DEPRESSA. AMÉN.

L'ANY VELL ES MORT. BON VENT PER LA POPA!
JA EN TENIM PROU!
L'ANY VELL ES MORT. MOLTS ANYS DE VENTATJA!
VISCA L'ANY NOU!

XARAU

Les quatre germanes

I

Dins d'una vella masia
hi vivim quatre germanes
que ben alegres i ufanes
ni un sol dia ens barallem,
puix totes juntes i a l'una
fixem sempre la mirada
an aquesta terra aimada
que tan i tan estimem.

Tornada.

Som quatre germanes
de cor catalanes.
Barcelona, Girona,
Llèida i Tarragona.

II

Totes tenim sobrats mèrits
de vida ben agradosa:
aquella que no disposa
de vista directa al mar,
té doble més que les altres:
riques mines i pedreres,
a cents boscos d'oliveres
i grans horts de fruiterar.

Tornada.

Som quatre germanes
de cor catalanes:
Barcelona, Girona,
Llèida i Tarragona.

III

La feina de casa nostra
jamai del món ens apura
puix tota nostra ventura
talment és un pur mirall.
que per res amaga tares,
i de cap a cap del dia
és la nostra poesia
el repiqueteig del mall.

Tornada.

Som quatre germanes
de cor catalanes:
Barcelona, Girona,
Llèida i Tarragona.

LLUIS MILLÀ

ELS REIS D'ENQUANY

—Porteu diners?... Visquen Ses Majestats!..

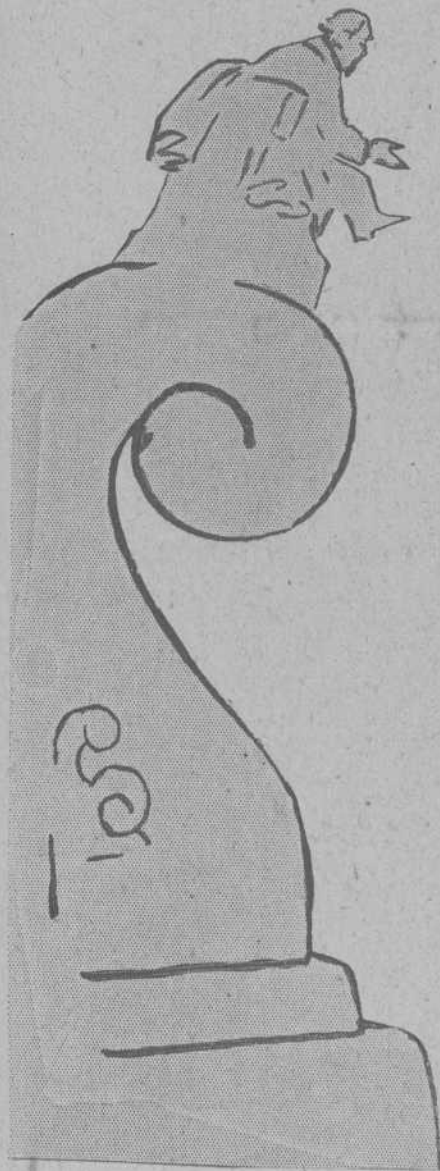

Del natural

(Impressions d'un que vé «de fora»)

No'm digueres, amic dibuixant, que et mancava un assumpte per a un quadre? Aquí en tens un: Lloc d'acció: Un d'aqueixos carrers de la Barcelona antiga; estret, molt estret, on hi passaria just un carro. A un extrem del mateix, com a guarda d'honor, hi ha clavat un piló de forta pedra que barra el pas al *tránsito rodado*.

Aquell carreró, que bé podria anomenar-se de la *Anima negra*, mai, ni per etzar, ha sigut acariciat per les llusors del sol. Els seus veïns en són orfes, de la llum del dia; mai l'han vista!... Sols la humitat, escampada com

—Epl... guárdial... Vol dir que la cádira no se'm belluga?
—No'n faci cas, és el trontoll dels Banes, que arriba fins aquí dalt.

ronya, és la que regna an aquells contorns... De les parets, negrenques i florides com l'ànima dels amos de les mateixes, en brolla l'aigua sens parar...

Si una volta tens ocasió de visitar-ne un, d'aqueixos carrers, no dubto que al moment sentiràs una frisança que acabarà amb certa barreja de por, compassió i fàstic.

No creguis, amic meu, tingui la pretensió de fer un estudi concret d'aqueixos barris convertits en tomba dels pobres; no... Ni sabria fer-ho! Sols vull traspasar a la teva ànima d'artista, lo que mos ulls vegeren, i l'efecte que'm produïren; l'amarga impressió que sent tota persona per insensible que sigui...

...I passava per un d'aqueixos carrers foscos, humits, amb la «clàssica» fetor de cloaca que't fa perdre els sentits i que per tota vitualla sols es veuen pels balcons gàvies sense aviram, caixes i testos amb flors músties; roba estesa, però una roba espel·lifada, confosa, bruta... acceptable sols per a un drapaire...

La misèria del veïnat queda retratada al moment que s'ofereix davant ta vista aquest espectacle.

Amb certa recansa, amb tot i l'aspecte repulsiu d'uns homes que no'm deixen amb la llibertat d'acció que voldria, m'endinzo carrer endins i al ésser al bell mig, en sóc testimoni d'un enterro.

De la fosca escaleta d'una de les cases, n'ixen uns homes que porten a braços la caixa del mort, fins a la cantonada on el cotxe els espera, i sense càntics ni cerimònia de cap mena fant via al fossar.

Sols dos acompanyants segueixen ses despulles... Pel que's veu, el que jeu entre les quatre posts, compta amb poques simpaties.

Diuen que el tenien recollit una bona gent i que ha mort més pelat que una rata. Així es comprèn perquè no té família, ni amics, ni parents... Fa tanta pudor la pobresa!

Els veïns, desitjosos de contemplar *algo* que els tregui de la monotonia regnant al carreró miren, curiosos, la trista cerimònia i comenten, movent gran aldarull, la fi del benaventurat que ha tingut la mala pensada de morir-se...

Les ocasions són poques per a reunir-se les «comares» del barri, i quan en passa una cal aprofitar-la!

L'enterro és allunyat; ja els veïns s'inquibeixen de nou a sos cataus i sols se sent els grinyols dels forrellats al tancar els balcons. Després, després la quietud de sempre...

Al veure la solitud del carrer humit, sense claror, cobert de boira baixa, sento dintre meu la seva fredor que m'arriba al moll dels ossos...

I mon cor s'oprimeix, i de mos ulls n'espurnegen unes llàgrimes... I sento llàstima, por i fàstic per l'abandó en que's tenen els carrers dels humils.

P. DEL HARO

Aquest número ha sigut revisat per la censura governativa

Una gran vetlla per als filarmònics wagnerians de la represa del *Tristano e Isotta*. El famós drama líric, cantat i dirigit per artistes alemanys, per força havia de resultar una gran solemnitat; i així fou. Aquell exquisit duo amorós, en el qual harmonitzen tan meravellosament els temes del goig de viure i de la mort, fou escoltat amb religiosa admiració per la nombrosa concurrència de la Casa Gran.

En primer lloc, cal remarcar l'admirable batuta del mestre Klemperer, que va convèncer des de els primers compassos de l'obertura. En segon lloc, s'han d'apuntar un grapat de tants bons, els cantants encarregats dels protagonistes: la senyora Englerth i el tenor Schubert; ambdós, «mestres cantaires» de veu dolça i potent a la vegada; moment-se amb art i donant la deguda emoció als pregons caràcters de *Isolda* i *Tristàn*. Molt bé també En Journet i la Callao.

Res té d'estrany, doncs, que la representació anés com una seda. I allò que's diu: content tothom, content l'Empresari.

— Dimarts, degué tenir lloc un aconeteixement, amb motiu de la *serata d'onore* de la celebrada Poli Randaccio, amb un programa de retalls. I per a molt aviat s'anuncia una grossa novitat que cridarà l'atenció de tots els aficionats a la música: l'estrena de *Fidelio*, de Beethoven, que sols conixem fragmentariament, per troços sinfònics sentits en concerts.

GOYA

Acabada la temporada Simó Raso, que ha sigut una excelent temporada, començarà, el dia 10, una temporadeta de un mes just, amb la companyia cómico-dramàtica del primer actor Antoni Martíáñez, en la que figura la primera actriu Margarita Robles.

Porten en cartera mitja dotzeneta de estrenes que... ja veurem el que serà quan serà cuit.

Ademés representaran lo milloret del repertori de comèdies castellanés.

Ah!... I el gran truco!... Per a fi de festa, cada vetlla i cada tarda, la celebrada «Amalía Isaura» amb tot el seu genial repertori de cuplets.

POLIORAMA

De totes les obres donades al públic com a novitat, en aqueixos dies de Cap d'Any, la que se n'emporta la palma és una que fan amb gran acceptació al «Poliorama».

Això de *El rio de oro*, és una fantàstica comèdia, un espectacle-viatge accidentat, amb riquesa de presentació i amb xistos en el diàleg, que distreu de valent als petits i fa passar agradablement l'estona als grans.

Res, que o molt ens enganyem o tenen obra per a dies.

PRINCIPAL-PALACE

Un dels èxits més famosos de la actual temporada de «varietés» ha estat sens dubte aqueix número titolat *Rio*

koku, atracció meritíssima que's compón de una notable *troupe* japonesa que fa meravelles de agilitat.

Per a molt aviat s'anuncia una nova serie de funcions a base del gran Mayol, el cèlebre cupletaire còmic francès que tan gran succés obtingué l'any passat, al mateix music-hall

Un bohemí escriu a un amic:

«T'estimaré que m'enviis el teu frac, per a anar aquesta nit al Liceo.»

Contestació de l'amic:

«Amb molt gust et deixaré el meu frac, si tú m'enviis abans els teus pantalons per a que pugui sortir a portar-te'l.»

Un jove de vint anys demana la mà d'una senyoreta de vintidós.

El futur sogre, li diu:

—Tan mateix, vostè és massa jove per a la noia!

—Jo jove?—respon l'interpelat. — Sàpiga que ja tinc reuma i gota.

—Vostè és el rei del carbó?... Doncs vegi si en pot portar un parell d'arrobés a la mare.

—Fill, ho veig molt negre.

XERRAMEQUES ARTISTIQUES

LA MEVA CARTA ALS REIS D'ORIENT I EL SALO D'HIVERN

Heu's aquí, amics llegidors, que el diumenge passat, en fer la meva ronda per les sales d'exposicions artístiques, vareig ficar-me amb certa recansa i una mica d'engongiment a les *Galeries Laietanes*, tement trobar-hi alguna barrabassada ultra modernista que m'empitjorés el mal d'ulls que tinc, quan oh sorpresa! em topo amb bon nombre de teles boniques i d'escultures d'allò més maques que de moment, varen deixar-me boca-badat.

Era que uns quans artistes barcelonins d'*upa* havien instal·lat a les *Galeries* el seu *Saló d'Hivern*, amb calefacció estètica tan ben entesa, que feia bó d'estar-hi, amb tot i les empentes que hi havia, nascudes de la que portava la mateixa exposició.

A la primera llambregada que vareig llençar a les dues sales rublertes de pintures i escultures, em vingué el convenciment de que no podia pas fer-hi broma amb les obres del *Primer Saló d'Hivern*. Cà, barret! Quan les coses estan bé, no és correcte buscar-li tres peus al gat, i menys per qui aspira a passar per un gat dels frares en matèria de ninots i coloraines.

Altrament, amics llegidors, jo us aconsello que aneu a les *Galeries Laietanes*, segurs de que hi passareu l'estona molt agradablement, encara que, de tenir cabals, correu el perill de fer una caparrada que us costa un pico de pessetes; i sinó, aneu escoltant:

En Joan Cardona hi té tres teles de coloracions alegres i d'assumpte simpàtic, amb unes valencianetes que donen l'opi; En Ramon Cases, uns carrers melangiosos que donen ganes de passar-hi; l'Enric Galwey tres paisatges de la marca de l'am que, naturalment, tallen el bacallà; En Gili Roig, un poble vist a vol d'ocell i una Marina que ni la del mestre Arrrieta; En Martí Garcés un magnífic interior, que és un encant de pintura casolana; En Lluís Masriera tres belles teles de figura d'una gran color decorativa; En Mongrell una escena de platja de molta solidesa; En Víctor Moya, dues xiquetes de l'Horta molt ben arranjades a l'estil de les vores del Túria; En Nicolau Rauric un tríptic, vull dir, tres pintures que en tot i ésser el mes de gener, diuen: deixa'm encendre! En Tiago Rusiñol una *vista* dels jardins d'Aranjuez que la vista s'hi encanta de tan atractiva com resulta; En Ricard Urgell, tres teles ben maques, dos interiors i un exterior amb unes llums molt enteses; l'Utrillo, (Miquel) unes pintures de l'any 1905, que's mantenen fresquetes i entonades, i En Carles Vázquez, tres *fulanes* d'aquelles que només ell sap trobar, una d'elles vestida a la *negligé* i mig aeguda a un sofà llampant, que a certs varons els hi fa l'efecte d'una estufa *salamandra*.

Perquè el conjunt resulti arródonit, fins En Mir i Trinxet hi té tres paisatges, que em reconcilien per complet amb ell, en veure que's comença a penedir del que feia. Tanca la secció de pintura En Frau, seguint les petjades d'En Mir, amb dues teles millors que les que li havíem vist abans.

L'escultura està representada per En Clarà, que hi té magnífics estudis d'actituds, al carbó; En Llimona, perfecte

com sempre; En Casanovas, més curós en la testa que exposa que en el baix relleu; i En Navarro i l'Otero, que fan un bon *ambo*.

Davant d'un conjunt tan sòlid, i desitjós de demostrar la meva voluntat als expositors vareig agafar paper i ploma per endreçar als Reis d'Orient, que són els únics amb els quals tinc certa franquesa, un memorial, demanant que a cada un dels expositors del *Saló d'Hivern*, per macos i bons minyons, els hi portessin, al menys, un comprador la vetlla de l'Epifania.

I estic segur que, a hores d'ara, els generosos monarques, que mai me neguen res, hauran accedit a la meva petició.

Ja saben que jo no dic mentides.

C. ARBÓ

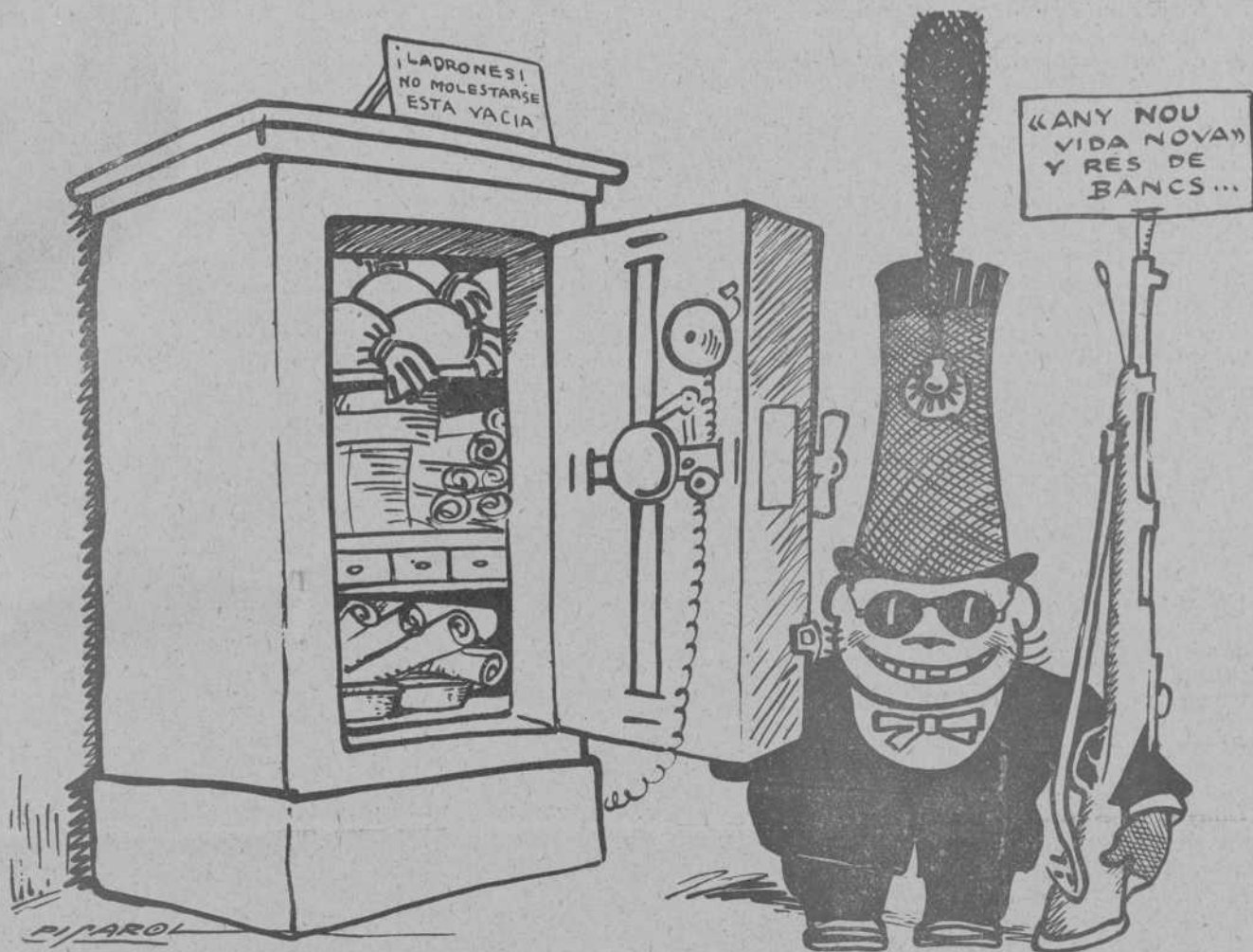

Les muntanyes

Les muntanyes riuen,
riuen de debó,
essent-ne cobertes
d'immensa blancó.
En menys d'una anyada,
de nins es fan grans,
més prompte que'ls homes
posant cabells blancs.
Elles riuen, riuen,
riuen tots els anys,
riuen de nosaltres
que passem afans,
penes i tristeses,
engoixa i dolor,
per poblar la testa
d'espessa blancor.

Les muntanyes ploren,
amb gran amargor.
perquè Primavera
els treu llur blancor.
Vegent-se tan joves,
voldrien ser grans,
tenir sang ardenta,
clenxa i cabells blancs.
Volen ser grans mosses
com dels divuit anys;
de cara riallera,
amb rissos ondants,
per demostrar al homes
que elles sens fadics,
romanen ben joves
amb pics alts i ardit.
Que a elles no els espanta
portar cabells blancs,
i riuen i riuen,
i, sempre riuran
de la Mort qui sega
amb dalla sagnant,
tota llei de testes,
de xics com de grans,
i més si són plenes
de llargs cabells blancs.

T. TORRENT I ROIG

—Ai, vatua Sant Aleix!
 Quin pànic del botavan!...
 Ja està dit, d'ara endavant
 me'ls guardaré jo mateix |

ESQUELLOTS

En la darrera sessió celebrada pels nostres il·lustríssims regidors, s'acordà «ajudar» al general governador en la tasca de fer abaratir les subsistències.

D'això se'n diu anar a remolc.

O millor encara prestar-se a ésser «plato de segunda mesa.»

I això representa una gran vergonya per als remenacirers de Càn Garlanda.

Veritat és que a tots aquells que tenen la cara forrada, no'ls vé d'una vergonya més o menys.

Al President de la Mancomunitat li ha sigut concedida per l'Associació «La Creu Roja», una medalla de primera classe.

Quin servei relacionat amb la benèfica institució deu haver realitzat el senyor Puig?

Ah!... ja sé; ara hi caic:
 Deu ésser per lo de les «obligacions» sobreres que s'han descobert en alguns Bancs trontollats.
 Ell les devia agafar *cuidadosament* i, en una «camilla» les devia portar a la Casa de Socors.

Cullit al vol en un «pasillo» del Liceo:

—Canten bé aquests alemanys, oi?

—Molt bè, noi. Una interpretació del 42.

—Quin *Tristán*, eh!... No t'agrada el *Tristán*?

—Home... M'agrada el *Tristán*, però és *tan-trist!*...

I el joc de paraules se repetia, competint tots els «niños bien» amb En Muñoz Seca.

S'ha demostrat que el lluç fresc podria vendre's en els mercats de Barcelona a dues pessetes el quilo.

Per què no s'expèn, doncs, an aquest preu?

Perquè, com passa amb tants altres articles, el lluç no baixarà fins que hi hagi lluços que'l paguin a qualsevol preu.

Ara diuen que hi ha qui s'ofereix a portar, amb condi-

cions baratíssimes, cinquanta mil quilos diaris de peix fresc. Sí, eh?

Ja veuran com al cap-de-vall aquest benemèrit personatge es quedarà penjat, mentres els que haurien d'ésser penjats seguiràn robant tranquil·lament.

:-: Aquest número ha sigut censurat :-:

No està mal la pensada del senyor Martínez Anido: «Estoy dispuesto, si es preciso, a que se vendan las coles en plena Plaza de Cataluña.»

Si les tals cols han d'ésser bones i barates, vinguen. Així com així, a la Plaça de Catalunya, hi han ara unes palmeres que semblen cols. Doncs... no vindrà d'una.

Un afamat publicista dels que coneixen a fons la qüestió de les finances, insertà l'altre dia un article mofant-se i quasi bé insultant als petits comerciants que han retirat diners dels Bancs.

Faltaria sapiguer si aqueix savi patriota tenia cap compte-corrent petit o gros en algun dels Bancs trontollats.

Ens sembla que no. Diu que «sense la confiança de tots, la banca hauria de plegar». I no és aquest el cas. Si els milionaris dels Consells Administratius sabien que l'alarma era infundada, per què no aportaven ells els milions necessaris als Bancs trontollats? Sinó que «una cosa es predicar y otra dar trigo».

El senyor Governador ha pregat al President de la Cambra de la Propietat que reservi les porteries que estiguin vacants per als guàrdies de seguretat.

Vetaquí una súplica a la que accediràn gustosos tots els senyors Esteves propietaris.

Això de tenir per porter un guàrdia, ha d'ésser el comble de la satisfacció.

Guàrdia i de seguretat—diran—; és la manera de tenir l'immoble guardat i segur.

Ens diu la Casa Aurigemma-Cañadó, que inaugurarà la tradicional sèrie de balls de disfrasses el dia 15 de gener pròxim an el Teatre Novetats. Promet ésser aquesta una de les notes més simpàtiques del pròxim Carnaval a jutjar per els preparatius que tan important casa està portant a cap; els seus esforços propis d'una organització competent i especialitzada.

Per a propaganda dels balls esmentats, la Casa Aurigemma Cañadó, ha publicat uns cartells molt virolats i molt castiços.

Aquest número ha passat per la censura

Ja tenen calendari per a l'any nou?
Ah!... Es que, si no en tinguessin encara, els recomanaria l'adquisició del «Bloc-Català-Bonavia», que acaba de sortir. S'han donat a llum ja les tres edicions, amb tamany i preus per a tots els gustos. Tots contenen xistos, endevinalles i literatura de passatemps. I els blocs grans, literatura i gravats amb caricatures.

NOTES DE CASA:
De l'Associació Nacionalista «Joventut Catalanista Nets dels Almogàvars», havem rebut una atenta tarja felicitant-nos amb motiu de l'entrada d'any.
Grans mercès, i a la recíproca!
—Dels senyors Butsems i C.^a (la Casa dels Mosàics del carrer de Pelai) rebérem un petit calendari de fulla setmanal, molt ben imprès sobre excelent paper. S'estima l'atenció.

Marit i molla es disputen sobre la mala educació donada al fill de ambdós, un marrec de deu anys.
La mamà.—No sé pas d'on ha tret tants defectes aquest xicot. De mi, em sembla que no.
El papà.—No; de tú no'ls pot haver tret, perquè a tú no té'n falta cap.

El nen Miranius torna de col·legi portant una mala nota d'aplicació.
Son pare intenta renyar-lo:
—Saps per què té l'han donada aquesta mala nota?
—Per què?
—Perquè ets un burret. I saps què és un burret?...
—Un burret és el fill del burro.

Com se fan venir bé les conversacions.
De un magatzem de musica, surt una senyoreta enrotllant uns papers de solfa.
Al tirar carrer avall, se li apropa un estudiantet.
—Dispensi... què potser canta vostè, senyoreta?
—Sí, senyor... Per què m'ho pregunta?
—Perquè tindria molt gust en acompanyar-la.

ESTÁ AGOTANDOSE
El Año en la Mano
Almanaque-enciclopedia para 1921

Precio en rústica . . . . . Ptas. 1'50

Antóni López, editor — Rambla del Mítg, núm. 20.
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2
TELEFONO 4115

ACABA DE PUBLICARSE

MAPA DE ESPAÑA

MIDE 68 × 97

IMPRESO A CUATRO COLORES

ESCALA 1/500,000

Pesetas 2'50

Pesetas 2'50

Calendari català

MANELIC

ANY 1921 BLOC - BONAVIA

TAMANY GRAN	Pesetes 2'20
> MITJÀ	> 0'80
> PETIT	> 0'50

ALGO

por JOAQUÍN M.ª BARTRINA

NUEVA EDICIÓN

Un tomo

Ptas. 6

CÉSAR CANTÚ

Compendio de La Historia Universal

Un tomo 8.º encuadernado

Pesetas 9

Aviat sortirà

L'Esquella de la Torratxa ALMANAC per a 1921

Sortirà aviat

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurantes del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebuixes.

